

Kviteseid kommune

ENDRING I SKULESTRUKTUR I KVITSEID KOMMUNE

Høringsnotat

Innhald

Føremål	1
Situasjonen ved Brunkeberg oppvekstsenter i dag	2
Talmateriale	3
Elevtalsutvikling.....	3
Pedagogisk perspektiv.....	3
Fagfornyninga, endringar og konsekvensar	4
Fagfornyninga og den nye læreplanen, Kunnskapsløftet 2020 (LK20)	4
Profesjonelle læringsfellesskap.....	4
Kompetanseomgrepet i skulen	5
Samfunnsperspektiv.....	5
Lokalsamfunnet.....	5
Vurdering av barnets beste	6

Føremål

Skulenedlegging er ein prosess som krev tid og involverte partar skal høyrast.

Då saka har vore ute til høyring seinast våren 2022, og det vil vere til barnets beste om denne saka ikkje tar for lang tid, ynskjer vi derfor at saka om eventuell endring i skulestrukturen bør verte politisk handsama i april.

Det er lagt fram følgjande framdriftsplan for arbeidet.

Kommunalsjef utarbeider høyringsnotat og legg dette ut på høyring	Innan 28.02.24
Foreldremøte i Brunkeberg	I løpet av mars
Frist for høyringsinnspel	31. mars
Kommunalsjef utarbeider kunnskapsgrunnlag som inkluderer alle høyringsinnspela	Innan 07. april
Saka blir lagt fram for handsaming i Kommunestyret	11. april

Opplæringslova § 8-1 har krav om kva skule elevane skal gå på:

Grunnskoleelevane har rett til å gå på den skolen som ligg nærast eller ved den skolen i nærmiljøet som dei soknar til. Kommunen kan gi forskrifter om kva for skule dei ulike områda i kommunen soknar til [...].

Verken opplæringslova eller andre lovsett regulerer når det er lovleg å legge ned ein skule. Det er innanfor den kommunale handlefridomen.

Høyringsnotatet er eit fagleg grunnlag. Det omfattar ikkje politiske synspunkt eller berørte partar sine interesser. Sistnemnte kjem fram i høyringsprosessen, og blir lagt fram for politikarane i saka. Dei politiske interessene vil bli ein del av debatten i kommunestyret når saka skal avgjerast. I alle politiske saker er det eit krav at dei skal opplysast så godt som mogleg. Føremålet med prosessen er at det faglege grunnlaget saman med innspela som kjem i høyringsrunden, skal gje politikarane eit så godt grunnlag som mogleg til å drøfte og fatte eit vedtak i saka

Situasjonen ved Brunkeberg oppvekstsenter i dag

Skuleåret 2023-24 er det 15 elevar ved Brunkeberg oppvekstsenter. Det er 4 førskulebarn i barnehagen ved oppvekstsenteret som skal starte på skulen hausten 2024, der to av desse soknar til Kviteseid. Det er 3 elevar i 4. klasse som tek til på Kviteseid skule hausten 2024, slik at det totale elevtalet for skuleåret 2024 – 2025 ved skulen i Brunkeberg ligg an til å bli 17 elevar, dersom ingen av elevane søkjer seg ned til Kviteseid skule.

Skulen ved Brunkeberg oppvekstsenter har god kvalitet. Det er dyktige og engasjerte tilsette ved skulen. Men seinare år har det likevel vore noko krevjande å skape kontinuitet blant dei tilsette. Ein av årsakene til dette er at tilgangen på lærarar med kompetanse på 1.-4. trinn er låg. Får ein ikkje søkjarar med rett kompetanse, er det ikkje høve til å gje fast tilsetjing.

Samstundes er det svært viktig med rett kompetanse til å undervise i begynneropplæringa og uheldig når vi ikkje har nok lærarar med denne kompetansen. Dersom elevtalet ved skulen går ned og/eller økonomien i kommunen held seg trong, vil det også bli færre tilsette. Det gjer situasjonen meir sårbar og kravet til rett kompetanse ennå viktiga

Talmateriale

Elevtalsutvikling

Skulestruktur er ikkje statisk, men endrar seg i tråd med samfunnsutviklinga. Frå 1947 og fram til i dag har det gått frå 23 til 2 skular i Kviteseid kommune. Tilsvarande endringar har mange andre kommunar også opplevd. Siste skulenedlegging i kommunen var i 2020, då Straumsnes oppvekstsenter blei lagt ned. Sentralisering, befolkningsnedgang i distrikta, samt auka krav til opplæringa og innhaldet i skulen er nokre av årsakene til den nasjonale utviklinga.

Elevtalet i Kviteseid kommune har endra seg frå 352 elevar i år 2000 til 236 elevar inneverande skuleår.

Tabellen syner elevtalsutvikling frå 2015 - 2021.

	Kviteseid	Brunkeberg	Straumsnes	Total
2015 - 2016	198	22	13*	243
2016 - 2017	197	23	15	235
2017 -2018	191	27	12	230
2018 - 2019	178	31	9	218
2019 - 2020	188	31	9	228
2020-2021	190	28	0	218
2021-2022	196	20	0	216
2022-2023	218	15	0	233
2023-2024	221	15	0	236

*Bare 1.-4. trinn. Skulen hadde også elevar på mellomtrinnet, 5.-7. trinn, dette året.

Kjelde: GSI

Oversikt over barn i Kviteseid kommune

Fødselsår	Barn i Kviteseid kommune totalt	Tal på barn som soknar til Brunkeberg oppvekstsenter
2016	25	6
2017	16	4
2018	26	2
2019	12	3
2020	22	7
2021	19	2
2022	17	7
2023	29	2

Pedagogisk perspektiv

Fagfornyninga, endringar og konsekvensar

Fagfornyninga og den nye læreplanen, Kunnskapsløftet 2020 (LK20)

Med fagfornyninga blei innhaldet i faga nytt og kritisk tenking og refleksjon blei ein større og viktigare del av kva elevane skal lære. Det elevane lærer skal vera relevant. Ein ser at samfunn og arbeidsliv endrar seg med omsyn til teknologi, kunnskap og utfordringar. Vi treng barn og unge som lærer å bli reflekterte, kritiske, utforskande og kreative. Elevane skal få meir rom for djupnelæring. Ein såg at mange læreplanar i fag hadde vore for omfattande, og i LK20 er det tydelegare prioriteringar.

Fagfornyninga har følgjande sentrale element:

Ny overordna del for læreplanverket. «Verdiar og prinsipp for grunnopplæringa»

Prioritering av tre tverrfaglege tema:

-Demokrati og medborgarskap

-Berekraftig utvikling

-Folkehelse og livsmeistring

Ny læreplanstruktur som m.a. inneheld kjerneelement i faga

Nytt kompetanseomgrep

Fokus på djupnelæring

Grunnopplæringa skal bygge på verdigrunnet slik det er skildra i «Overordna del» til læreplanen.

Her les vi mellom anna om identitet og mangfald, engasjement, skaparglede og utforskartrong.

Verdiane og «Overordna del» skal vera aktivt i bruk i skulen og prege all pedagogisk praksis gjennom heile skuleløpet. Skulen skal både danne og utdanne. Det tyder at elevane skal gjennom skulen utvikle seg både fagleg og sosialt, og skulen skal ha fokus på å utvikle heile mennesket.

Profesjonelle læringsfellesskap

Skulen skal vera eit profesjonsfellesskap les vi i «Overordna del». Det tyder at lærarane og andre tilsette skal løyse utfordringane i skulekvardagen i fellesskap. Dei skal saman reflektere, drøfte og utvikle praksisen i skulen. Læring skjer i samspel med omgjevnadane og kulturen ein er den del av. Lærarane si profesjonelle utvikling handlar om tre ting; korleis dei lærer, korleis dei lærer seg å lære og korleis dei tar det dei har lært i bruk i kvardagen i klasserommet og endrar praksis. Dette betyr at dersom vi ynskjer at eit lærarkollegium skal utvikle seg profesjonsfaglig, må det leggest til rette for refleksjon saman i eit kollegium. Dersom økonomi og elevtal fører til at det ved skulen blir svært få tilsette (t.d. 200% stilling til saman) vil ein i stor grad miste eit slikt profesjonsfagleg fellesskap i kvardagen.

Kompetanseomgrepet i skulen

I «Overordna del» blir omgrepet kompetanse forklara slik:

«Kompetanse er å tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner.»

Definisjonen tek for seg både kunnskap og ferdigheit. Kunnskap handlar om å kjenne til og forstå fakta, omgrep, teoriar, idear og samanhengar. Ferdigheit handlar m.a. om evne til å forstå, evne til refleksjon, kritisk tenking, samarbeid, kreativitet og kommunikasjon. Dette skal elevane bruke til å mestre utfordringar og løyse oppgåver både i kjente og ukjente situasjonar. Desse ferdigheitene utviklast i stor grad i samspel med andre. Dersom elevgruppa blir for liten, dess meir sårbart og tilfeldig er det om kvar elev får høve til å utvikle sitt potensial.

Læreplanen har ikkje kunnskapsmål, men kompetansemål. Det tyder at læreplanen ikkje er ei sjekklister over kva elevane skal kunne (kunnskapsmål), men definerer kva slags kompetanse elevane skal utvikle. Medan eit kunnskapsmål er noko ein blir ferdig med å lære seg, vil ein alltid kunne utvide og jobbe vidare med eit kompetansemål. Eit kunnskapsmål kan ein sjå for seg å jobbe med aleine, medan kompetanse utviklar ein i samspel med andre. Då treng ein eit visst elevgrunnlag å spele på.

Samfunnsperspektiv

Lokalsamfunnet

Vurderingane i dette avsnittet er generelle og gjeld ikkje Brunkeberg spesielt. Hensikta er å kaste lys over perspektiv ved ein grendeskule for både høyringsinstansane og politikarar, slik at desse også kan vurderast opp mot ei endeleg avgjer.

Skulen opplevast ofte som eit sentralt samlingspunkt for eit lokalsamfunn. Den representerer framtida og blir ofte oppfatta som eit symbol på eit livskraftig lokalsamfunn. Dette gjer at skulenedlegging er eit tema prega av mange kjensler. Mange av innbyggjarane vil vera i familie med barn som går på skulen, og skulen får ei viktig rolle som ein del av årshjulet ved markeringar slik som jol og 17. mai. Familiar blir kjent med kvarandre og har felles interesser gjennom skulen. Ein kan argumentere for at dette gjer skulen til ein viktig faktor med tanke på tilflytting til eit lokalsamfunn..

På den andre sida kan ein argumentere for at det som betyr mest for tilflytting av barnefamilier til eit lokalsamfunn er kvaliteten på skulen. Ein liten skule er ikkje synonymt med lågare kvalitet, men kvaliteten er meir sårbar både for læring og for trivsel dersom ein skule blir for liten. Mange familiar vil derfor ikkje ynskje å flytte til eit lokalsamfunn med ein liten skule. Dei kan frykte at barna deira vil ha mindre sjanse for å finne vener og trivst, og dei kan frykte at barna deira ikkje vil oppleve nok

faglege utfordringar når klassemiljøet er lite. Ein liten skulen vil ofte vera prega av usikkerheit med tanke på vidare drift. Dette kan også påverke negativt, både for dei som går på skulen og for dei som ynskjer å flytte til området. Slik sett kan ei endeleg avgjer om nedlegging gje eit lokalsamfunn ro til å utvikle andre arenaer som vil vera attraktive for innbyggjarane og for dei som ynskjer å flytte dit.

Vurdering av barnets beste

Vurderinga som følgjer er frå eit «barnets beste» perspektiv jf. Barnekonvensjonen art. 3. Dette er eit krav i all statleg og kommunal sakshandsaming som omhandlar barn.

Barn er ulike og dei vil meine og ynskje ulikt om skulekvardagen sin. Frå eit offentleg perspektiv er det likevel slik at ein har plikt til å ta omsyn til ulike moment. Eit av desse momenta er barns si sårbarheit, også som ei kollektiv gruppe. Eit lite skulemiljø aukar barn si sårbarheit. Dette gjeld både med omsyn til opplæringa og det psykososiale miljøet. Alle barn har rett til liv og utvikling jf. Barnekonvensjonen. Sjølv om eit lite skulemiljø vil gå bra for dei fleste, skal vi ta omsyn til heile spekteret av barn.

På den andre sida vil ein kunne argumentere for at det er trygt for barn å høyre til i eit lite lokalmiljø, og at overgangen frå barnehage til skule vil vera ekstra trygg når barnehage og skule er tett knytt til kvarandre og avstanden er fysisk kort. Det er gode høve får å bli kjent og trygg på skulen før skulestart ved Brunkeberg oppvekstsenter.

Dagens skulestruktur fører til at barna må ha ein ekstra overgang frå 4. - 5. trinn, då alle elevar tek til på Kviteseid skule. Vi veit at overgangar er sårbare, og at overgangen frå småtrinnet til mellomtrinnet krev mykje av elevane fagleg. Då kan det vera ein ekstra risiko at barn i tillegg skal byte miljø, skule og klasse. Dette vil ein unngå dersom alle elevar i kommunen starta ved Kviteseid skule i 1. klasse. Kvaliteten på opplæringstilbodet kan ha innverknad på barn si utvikling. Vi har god kvalitet ved skulane våre. Vi må likevel innsjå at rekruttering generelt er utfordrande. Særleg er det krevjande å rekruttere lærarar med kompetanse i begynneropplæringa, noko som er avgjerande og heilt naudsynt på 1.-4. trinn. Det er krevjande å skaffe kvalifiserte vikarar ved både kort- og langtidsfråver. Slik sett er både ein desentralisert struktur og små skular ein stor risiko.

Når er ein skule for liten til å oppretthaldast? Det er ikkje eit klart svar på dette spørsmålet. Skule er komplekst, og mange faktorar spelar inn. Landet vårt er mangfalding, og nokre stader krev naturen at små grendeskular eksisterer. Kviteseid kommune er i ein situasjon kor det er mogleg å velje. Barn har rett på at vi tek omsyn til risiko og sårbarheit i deira liv. Dei har rett på ein kvalitet i skuletilbodet som sikrar utvikling og dei har rett på eit trygt og godt skulemiljø.